

Kodėl gi nepagyvenus Lietuvoje?

www.lietuviams.com

2007-12-09

Tačiau Liepa nesinaudoja jokiais ypatingomis privilegijomis ir nejaučia padidinto dėmesio dėl paprastos priežasties, Vilniuje ją pažįsta kaip Liepą Gust, o ne kaip V.Vėbraitės dukrą. Jauna mergina nuo pat mažumės kartu su trim broliais (vienas jų Liepos dvynys) augo labai lietuviškoje šeimoje nepaisant to, kad jos tėtis Jim amerikietis.

Vyriausias Liepos brolis dabar gyvena Klaipėdoje, kur sukūrė šeimą. Liepa irgi nusprendė šiek tiek pagyventi savo senelių gimtojoje šalyje. Mergina sako, kad nesvarbu ar ji ištekės už lietuvio, ar kitos tautybės žmogaus, tačiau savo vaikus būtinai mokys lietuvių kalbos ir tradicijų.

Dar nesigaili sprendimo, kad atvykai pagyventi į Lietuvą?

Tikrai nesigailiu.

Kodėl?

Kiekviena diena yra nauja galimybė sutikti naujus žmones. Tiek čia, tiek Amerikoje kasdien galiu surasti kažką naujo, kažkokį naują kelią, pradėti kažką įdomaus. Nesigailiu, nes nematau prasmės gailėtis. Juk galiu grįžti, jei taip nuspręsiu. Pavyzdžiui dabar bandau įstoti į magistratūrą Amerikoje. Pažiūrėsiu, kokie bus siūlymai iš universitetų, jų sulauksiu vasarį.

Visgi kaip sugalvojai, kad reikia važiuoti į Lietuvą?

Iš tikro buvo sunku apsispręsti, ką toliau veikti. Pernai baigiau bakaluro studijas (psichologijos studijas Northwestern University Čikagoje „summa cum laude“ – tai pats aukščiausias mokslo įvertinimas Amerikos universitetuose – aut. past.) ir mano gyvenime buvo tarsi krizė, nes pirmą kartą turėjau ieškoti darbo, net nežinojau kaip pradėti. Tačiau žinojau, kad vasarą vyksiu į Lietuvą, nes liepos 7 dieną čia turėjo vykti mano vyriausio brolio vestuvės. Tad pamaniau, kad galbūt galėčiau likti Lietuvoje, jeigu iki tol darbo paieškos Amerikoje neduos vaisių. Ir atsitiko taip, kad Lietuvoje suradau labai įdomų darbą. Lietuvoje diegiamas naujas projektas ir aš jame dalyvauju. Geriausia tai, kad tas projektas, mano manymu, šiuo metu tikrai reikalingas, reikšmingas, dėl jo čia mokyklose ir mokytojams, ir mokiniams bus geriau. Norėjau prisidėti. Tad nusprendžiau čia pasilikti.

Koks tai projektas?

Aš dirbu prie smurto ir patyčių prevencijos mokyklose, Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centre Vilniuje su Olweus patyčių prevencijos programa. Spalio mėnesį iš Norvegijos buvo atvykę du specialistai, mes jiems turėjome išaiškinti kokia Lietuvoje yra švietimo sistema, kad Olweus patyčių prevencijos programą mes su jų pagalba galėtume geriausiai pritaikyti čia.

Kalbant apie patyčias ir smurtą, gal gali palyginti padėtį Lietuvoje ir JAV. Nes Lietuvos žiniasklaidoje neretai pasirodo pranešimai apie tikrai nekokią padėtį už Atlanto – šaudymai mokyklose ir pan.

Taip, smurto ten netrūksta, Amerika – didžiulė šalis ir visko pasitaiko. Tačiau smurtas mokyklose netoleruojamas ir apie tai vaikai mokomi nuo pat vaikų darželio. Turiu prisipažinti, kad Lietuvos švietimo sistemos nepažįstu taip gerai kaip mano kolegos. Visgi Roberto Povilaičio atliktas tyrimas rodo, kad Lietuvoje mokyklose septyni iš dešimties vaikų patiria patyčias, kitaip sakant net 70%. Tai tikrai nėra normalus skaičius. Tik skirtumas tas, kad Lietuvoje labiau nei Amerikoje tyčiojimas yra laikomas priimtiniu, toleruotinu dalyku, čia mokyklose esanti atmosfera leidžia patyčioms bujoti, manoma, kad jos yra neišvengiamos, taip buvo ir bus. Galvojama, kad vaikai patys tarpusavyje turi tai išsispręsti. Mūsų programa bus skirta ne tik mokyklai, bet apskritai visai visuomenei ir mokys žmonės, kad galima elgtis kitaip, apsieiti be patyčių. Norėčiau tikėti, kad tai padės.

Ar tau įdomu gyventi Lietuvoje?

Taip.

O lengva?

Gal nelengva, bet įdomu. Kiekvieną dieną patiriu naujų įspūdžių, sutinku naujų draugų, galiu su jais bendrauti kitaip negu esu įpratusi. Pavyzdžiui, neseniai pradėjau šokti Vilniaus „Pynimėlio“ kolektyve tautinius šokius. Iki tol šokau tik išėivijoje, palyginus mėgėjiškai, o šis kolektyvas – tikri profesionalai. Gruodžio 8 dieną vyko „Pylimėlio“ koncertas, kuriame šokau ir aš, tiesa, ne visus šokius, nes man dar reikia daug repetuoti.

Paprastai sakoma, kad amerikiečiai daug lengviau bendrauja, o su lietuviais užmegzti kontaktą sunkiau. Ką rodo tavo patirtis?

Sunku į šį klausimą atsakyti, nes Amerikoje aš visą laiką buvau tai moksleivė, tai studentė. Kai mokaisi automatiškai esi tarp tokių žmonių, su kuriais sieja bendri interesai, lengva rasti bendrą kalbą, studentai yra atviri. Amerikoje man neteko gyventi įprasto suaugusio žmogaus gyvenimo. Lietuvoje yra sudėtingiau, nes čia aš jau dirbu, daugelis mano kolegų yra vyresni už mane žmonės, tad su draugais bendrauju tik vakarais ar savaitgaliais. Bet kuriuo atveju, kai surandi žmogų, kuris nori būti atviras, tai jis ir bus labai atviras nesvarbu ar amerikietis, ar lietuvis.

Neseniai teko kalbėtis su vienu vyresnio amžiaus Amerikos lietuviu, jis pastebėjo, kad lietuvaitės dabar rengiasi lygiai taip pat kaip JAV, nors prieš dešimtmetį dar gerokai atsilikdavo nuo Amerikos panelių. Neklausiu tavęs vien apie išorinius dalykus, tiesiog apskritai ar skiriasi jaunimas Lietuvoje ir JAV?

Merginos Lietuvoje labai gražiai rengiasi, avi batus su aukštais kulniukais, nors čia gal apskritai Europos stilius, bet tikrai ne amerikietiškas.

Man atrodo, kad Lietuvoje žmonės bendrauja labai laisvai, smagiai.

Kai buvai dar maža mergaitė, ar tau neatrodė keista, kad tenka kalbėti kažkokia keista lietuvių kalba, šokti tautinius šokius, savaitgalį lankyti lituanistinę mokyklą. Ar nesinorėjo prieš tai maištauti ir gyventi kaip kiti maži amerikoniukai?

Man tai buvo visiškai normalu, nes užaugau labai lietuviškoje aplinkoje. Mano geriausi draugai irgi buvo Amerikos lietuviai. Mes visi lankydavome šeštadieninę mokyklą, vasaras leisdavome „Neringos“ stovykloje. Mes kartu augome, supratome vienas kitą, ta kalba ir ta kultūra vaikystėje man buvo normalus dalykas. Mokėti dar papildomą kalbą buvo ypatinga, paslaptinga ir smagu, o būti lietuve – mano šeima leido man suprast nuo mažumės, kad tai yra didelė dovana, kad Lietuva yra šalis, kuri kada nors visų bendromis pastangomis tikrai bus nepaprastai graži ir laisva.

O nesinorėdavo su broliais šnekučiuotis angliškai, o ne lietuviškai?

Taip taip. Su broliais taip labai dažnai būna. Mes dažnai su jais kalbame tarpusavyje angliškai, be tai nereikia, kad negalime kalbėti lietuviškai, jei prireiks tos mūsų slaptos kalbos.

Kai amerikiečiai išgirsta jus šnekant lietuviškai, stebisi, domisi, klausia kokia tai kalba?

Turbūt galvoja, kad tai kažkokia europietiška kalba. Bet Amerikoje labai daug užsieniečių, todėl ten nieko nestebina, jei kažkas kalba kitaip nei angliškai. Nepažįstami žmonės nelabai ir klausinėja kokia kalba kalbame.

Jei kalbėtume apie tavo draugus amerikiečius, ar jiems būdavo įdomi tavo kilmė ir pan.?

Taip. Aš išmokiau savo geriausius draugus įvairių lietuviškų žodžių. Jie žinojo ir pagrindinius mūsų papročius, mūsų šventes. Pavyzdžiui per Velykas dažydavome kartu margučius. Kadangi gyvenau nedideliame miestelyje ir mūsų mokykla buvo nedidelė, tai prieš Velykas atsinešdavau visas reikalingas priemones ir per dailės pamokas margindavome kiaušinius. Visiems labai patikdavo, juk tai kažkas kitokio, neįprasto.

Kaip tavo draugai, artimieji reagavo, kai pasakei, kad išvažiuoji pagyventi į Lietuvą?

Draugams truputį liūdna. Bet Amerikoje tai yra labai dažnas dalykas po bakalauro nestoti tiesiai į magistratūrą, bet kažkur pabandyti įgyti patirties. Universitetai patys ragina padaryti pertrauką po studijų, pakeliauti po pasaulį padirbėti, savanoriauti, atlikti kokį nors tyrimą ar pan. Aš nesu vienintelė, kuri išvykau, viena mano draugė dabar Indijoje, kita – Pietų Afrikoje. Šiais laikais susisiekti priemonės labai gerai išvystytos, galima pakankamai dažnai grįžti namo. Pavyzdžiui, aš į Ameriką skrisiu švęsti Kalėdų ir Naujųjų metų.

Tavo mama pakankamai žinomas žmogus Lietuvoje. Ar dėl to tau nėra sunkiau arba atvirkščiai lengviau čia gyventi?

Mama yra puiki. Ja didžiuojuosi, bet, manau, kad aš turiu savo pačios darbu užsidirbti gerą vardą. Niekam neaiškinu, kas yra mano mama.

Kolegos darbe nesistebi, kad tu iš Amerikos atvykai gyventi ir dirbi čia?

Stebisi. Bet mano amerikietiška patirtis praverčia darbe. Pavyzdžiui mano anglų kalbos įgūdžiai yra vertingi, kai pas mus atvyksta specialistai iš Norvegijos. Nesu vertėja, bet vis tiek galiu padėti jiems bendrauti.

Tavo elektroninio pašto adresą prasideda „keptaduona“. Kaip taip sugalvojai? Ar šitą adresą naudoji bendraudama tik su lietuviais, ar ir su amerikiečiais?

Mano amerikiečiai draugai nelabai supranta, ką tai reiškia. Šią dėžutę susikūriau, kai baigiau universitetą, nes tada nustojo galioti mano universitetinis adresas. Tiesiog bandžiau įvairius vardus ir jie jau buvo užimti, tada pagalvojau apie visus mėgstamus dalykus ir įvedžiau „keptaduona“. Tiesa, dabar turiu ir kitą, darbo el. pašto adresą, kuris atrodo rimčiau ant CV nei „keptaduona“.

Tai kuo ta kepta duona tau taip patinka?

Tai labai tradicinis, skanus, šiltas, geras maistas. Ypač prie alaus.

Geresnis lietuviškas ar amerikietiškas alus?

Žinoma, kad lietuviškas.

Esi kilusi iš Konektikuto, bet studijavai Čikagoje – lietuviškiausiame Amerikos mieste.

Tautinių šokių Čikagoje nelankiau, nes man buvo pernelyg toli važinėti į repeticijas. Bet prisijungiau prie Čikagos lietuvių jaunimo sąjungos (ČLJS). Prieš metus per Padėkos dieną buvome pasikvietę „Inculto“ dainuoti mūsų kalakuto savaitgalio šventėje. Buvo labai nuostabu. Gyvendama Čikagoje stengiausi dalyvauti ir lietuviškoje veikloje kai tik galėdavau, turėdavau laiko.

Išėjimoje jaunimas gan mielai dainuoja tautines dainas, šoka šokius. Lietuvoje jaunimas nelinkęs to daryti. Kaip manai, kodėl susidaręs toks skirtumas?

Išėjimoje tautiniai šokiai yra tarsi pagrindas jaunimui susitikti, bendrauti, leisti laiką kartu, susipažinti. Tai ne tik šokis, bet ir bendravimo priemonė. Aš džiaugiuosi, kad ir Lietuvoje susiradau kolektyvą, kur renkasi žmonės, kuriems tautiniai šokiai yra ir bendravimo priemonė, tai tikrai nuostabūs žmonės.

Kas yra lietuviškumas? Tai jausmas, gyvenimo būdas, būseną?

Tai yra gyvenimo būdas. Tai kaip aš žiūriu į save, kuo aš save laikau, kokios mano vertybės ir prioritetai. Daugelis geriausių mano draugų yra Amerikos lietuviai, kurie taip pat užaugo, tą patį veikė, girdėjo kaip ir aš. Didžiuojamės lietuvių kalbos archajiškumu, Lietuvos valstybės didvyriais, mūsų tėvų ir senelių, prosenelių bendromis patirtimis, visais liaudies menais, kurie mums sako „kur mes, ten Lietuva“. Todėl mes galime vieni kitus suprasti, mums lengva bendrauti, nes mus sieja lietuviškumas.

Gal kažko nepaklausiau, bet norėčiau pasakyti?

Labai džiaugiuosi, kad Lietuvoje turiu labai daug giminių, kad susiradau čia daug draugų, kurie man padeda ir palaiko. Jie tikrai nuostabūs žmonės, be jų negalėčiau gyventi.